

Asia: VN/13128/2025

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Näkemyksenne kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin esitetyistä muutoksista?**

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet. Kyseessä on ns. viimesijainen sosiaalipalvelu, jota järjestetään työttömille, jotka eivät työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitteiden johdosta voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Kohderyhmää ovat työikäisten näkökulmasta pitkään työttömänä olleet tai muuten vakavista haasteista kärsivät henkilöt.

Kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen tulee kuulua asiakkaan elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluja. Kuntouttava työtoiminta vaatii eri viranomaistahojen yhteistyötä ja se on sovittava yhteen henkilön tarvitsemien muiden sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen, julkisten työvoimapalvelujen sekä muiden palvelujen ja tukitoimien kanssa.

Esityksen tavoitteena on keventää aktivointisuunnitteluun liittyviä viranomaistehtäviä sekä purkaa aktivointisuunnitelman ja monialaisen työllistymissuunnitelman välisiä päällekkäisyyksiä. Esityksen tavoitteena on tehostaa hallintoa, sujuvoittaa lainsäädäntöä sekä turvata hyvinvointialueiden henkilöstöresurssien riittävyyttä. Esityksellä pyritään lisäksi osaltaan parantamaan julkisen talouden kestävyyttä.

Esityksen kaltaiset muutosehdotukset ovat kannatettavia niiden johtaessa aidosti asioihin kuten hallinnollisen taakan keveneminen, palvelujen parempi kohdentuminen ja palveluiden laadun paraneminen. Muutoksia toteutettaessa on tärkeää varmistaa kuntouttavan työtoiminnan keskeisten tavoitteiden kuten palveluihin ohjautumisen, yksilöllisen tuen ja palveluiden saatavuuden

toteutuminen. Palvelukokonaisuudella tulee pystyä vastamaan asiakkaiden tarpeisiin ja yksilöllisiin tilanteisiin.

Esityksen jatkovalmistelussa tulee huomioida työvoimapalvelujen rajalliset mahdollisuudet tunnistaa asiakkaiden sote-palvelujen tarvetta asiakkaan antamien tietojen perusteella. Jos voidaan arvioida, että ohjautuminen tarpeenmukaisiin palveluihin viivästyy tai henkilö jää jopa tarvitsemiensa palvelujen ulkopuolelle, tulee uudistusta vielä harkita. Ensisijaisen palvelutarpeen ollessa sosiaali- ja terveyspalvelut, ei tarpeeseen pystytä vastaamaan työvoimaviranomaisen vastuulla olevilla palveluilla.

Esityksessä todetaan, että valmisteluun käytettävissä ollut aika on asettanut rajoitteita sille, minkälaisia lainsäädännöllisiä muutoksia on ollut mahdollista tarkastella ja valmistella. Esityksessä todetaan myös se, että kattavampaa palveluihin ohjautumisen mekanismien tarkastelua on mahdollista tehdä valmisteltaessa sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuutta. Tässä nyt lausuttavana olevassa esityksessä tai viimeistään edellä mainitun laajemman valmistelun yhteydessä on tärkeää tarkastella mm. monikanavaista asiakasohjausta, hyvinvointialueiden ja kuntien rooleja ja suhdetta sekä varmistaa yksityissektorilta ainakin kolmannen sektorin toimijat osaksi palveluketjua.

Erityisesti työkyky- ja kuntoutuspalvelut sekä niihin liittyvä etuusjärjestelmä muodostavat sellaisen erilaisten prosessien kokonaisuuden, missä kertyvää tietoa olisi mahdollista hyödyntää moniin eri tarkoituksiin. Näitä tarkoituksia ovat esimerkiksi palvelujen ja etuuksien vaikuttavuusperusteinen yhteensovittaminen, saumattomien asiointipalvelujen rakentaminen ja monialaisen viranomaisyhteistyön sujuvoittaminen. Ajantasainen ja yhteismitallinen tieto on yksi avaintekijä tavoitteiden saavuttamisessa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa ”Digitalisaatio työllistymisen ja osallistumisen tukena” (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2023:2) on hyvin kuvattu ja arvioitu nykytilannetta sekä mahdollisuuksia.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukainen aktivointisuunnitelma on tukenut eri viranomaistahojen yhteistyötä. Säädös ei kuitenkaan ole mahdollistanut yhteistä tilannekuvaa vaan on pikemminkin yhteistyöhön velvoittava ja tietojen vaihtoon liittyvä säädös. Nyt tätäkin yhteistyön velvoitetta ollaan rajaamassa uudella tavalla. Jatkossa on pyrittävä määrätietoisesti kohti tilannetta, missä kertynyttä tietoa voidaan hyödyntää mm. sen tarkastelussa, miten palvelut, etuudet ja niiden erilaiset kombinaatiot vaikuttavat asiakkaan työkykyyn tai miten vaikuttavuus eroaa eri alueiden tai palveluntuottajien välillä. Yhtä lailla tietoa tulisi pystyä hyödyntämään esimerkiksi saumattomien asiointipalvelujen rakentamiseen ja monialaisen viranomaisyhteistyön sujuvoittamiseen.

**Näkemyksenne esityksen vaikutuksista työttömiin?**

-

**Näkemyksenne esityksen vaikutuksista viranomaisten toimintaan?**

-

**Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista?**

-

**Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta.**

-

Talvitie Jarno  
Kuntoutuksen toimialayhdistys